

HRVATSKA NARODNA BANKA

EUROSUSTAV

Kad se male ruke slože: kako se isprepliću osobne financije i makroekonomska kretanja?

3. Regionalna konferencija financijske pismenosti: "Financijski IQ: Pametne financije kao odgovor na suvremene probleme "

Boris Vujčić, guverner
ožujak 2025.

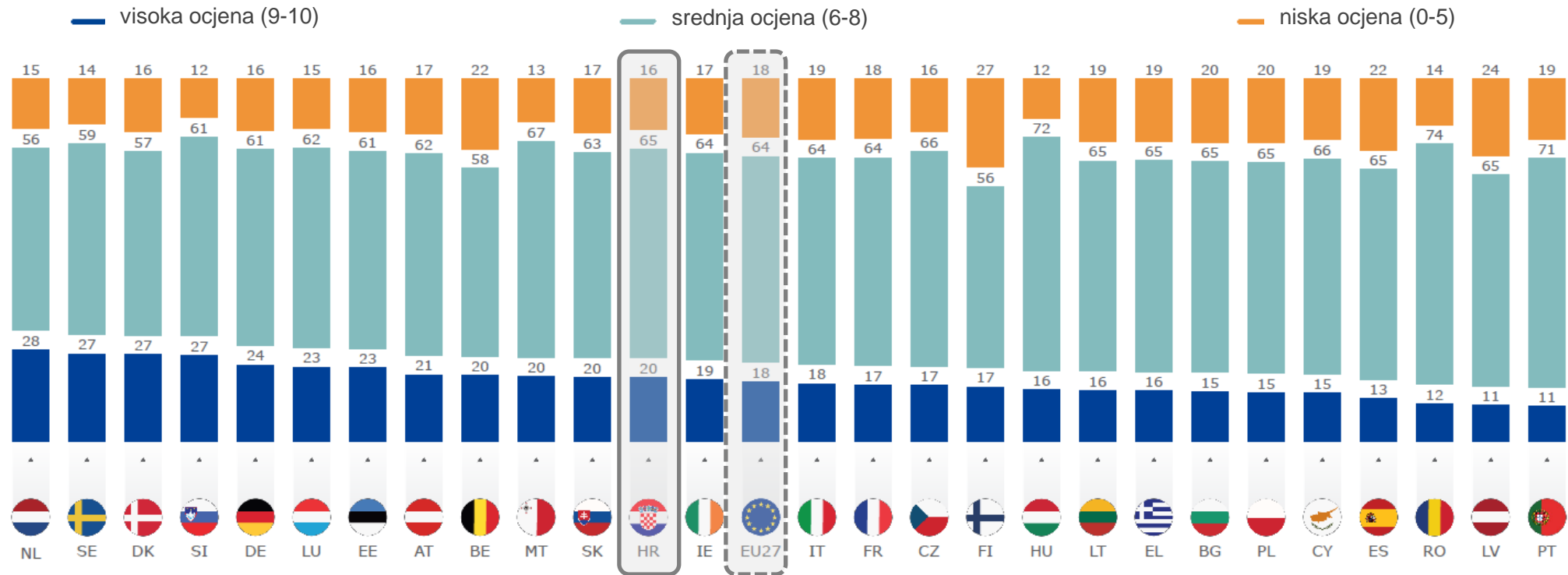
Kako porast financijske pismenosti kućanstva pridonosi i stabilnosti cijelog gospodarstva?

- **Financijska pismenost je ključ za donošenje boljih odluka kućanstava** - pomaže kućanstvima da donose informirane odluke o svojim financijama, što smanjuje rizik od njihove prezaduženosti i financijskih poteškoća, ali također potiče ekonomski rast kroz njihovu investicijsku aktivnost.
- **Planiranje osobnih financija je temelj financijske stabilnosti kućanstava i sustava u cjelini** - pomaže u kontroli potrošnje i osigurava da se novac koristi odgovorno. Razumijevanje različitih oblika ulaganja (npr. dionice, obveznice, nekretnine) omogućuje bolju diversifikaciju i dugoročni rast imovine.
- **Financijska pismenost kućanstva smanjuje rizike i povećava otpornost na krize za cijelo gospodarstvo** - razumijevanje financija pomaže kućanstvima u smanjivanju posljedica od nepovoljnih promjena u makro okružju koje bi se prelile na druge dijelove ekonomije (poduzeća, državu, financijske institucije).

Napomena: Prema: Claudia Buch: Financial Stability and Financial Education: Why we Need to Promote a Societal Dialogue, MIFE Inaugural Conference 2021.

Financijska pismenost u Hrvatskoj je iznad prosjeka EU

Ocjena financijske pismenosti (2023.)

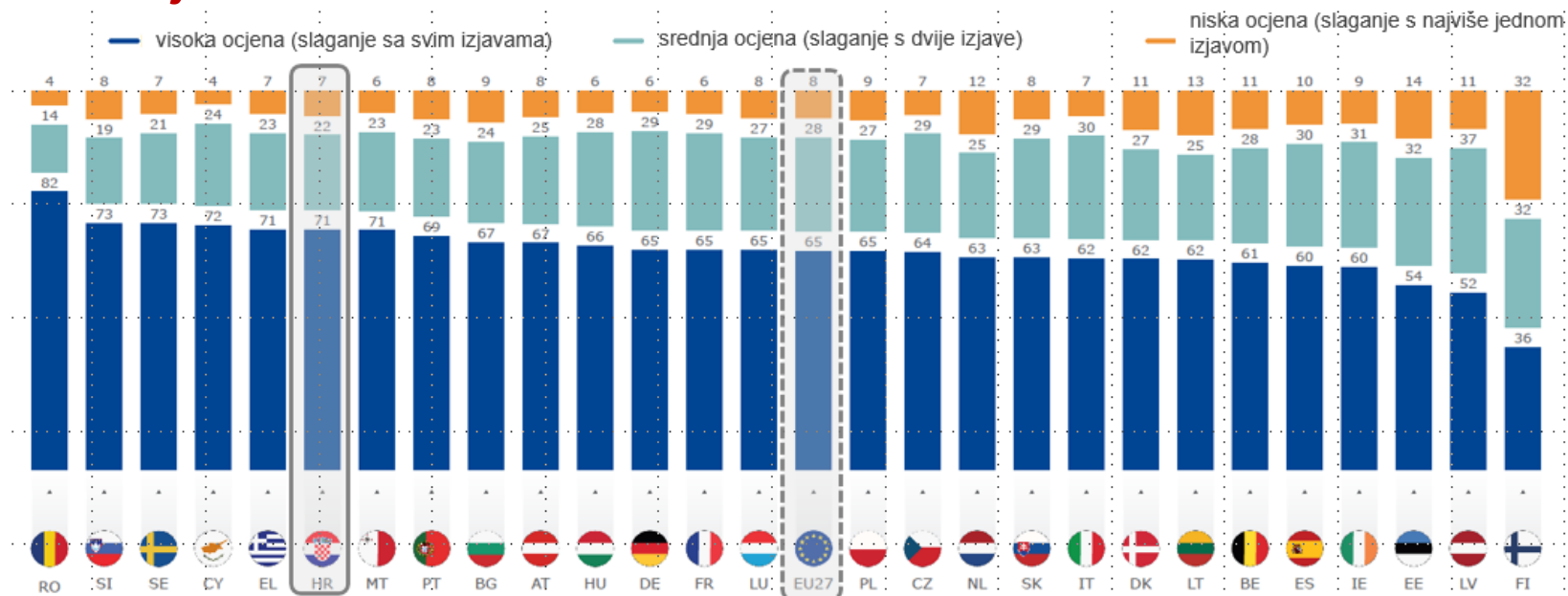
Napomena: Ocjena financijske pismenosti obuhvaća ocjenu financijskog znanja i financijskog ponašanja uz jednake pondere
Izvor: Europska komisija (Flash Eurobarometar 525)

Ocjena financijskog ponašanja u Hrvatskoj je među najvišima u EU, dok financijsko znanje zaostaje

Ocjena financijskog ponašanja (2023.)

Napomena: Ocjena financijskog ponašanja temelji se provedenoj anketi na tri izjave o kupnji proizvoda, praćenju troškova i postavljanju financijskih ciljeva.

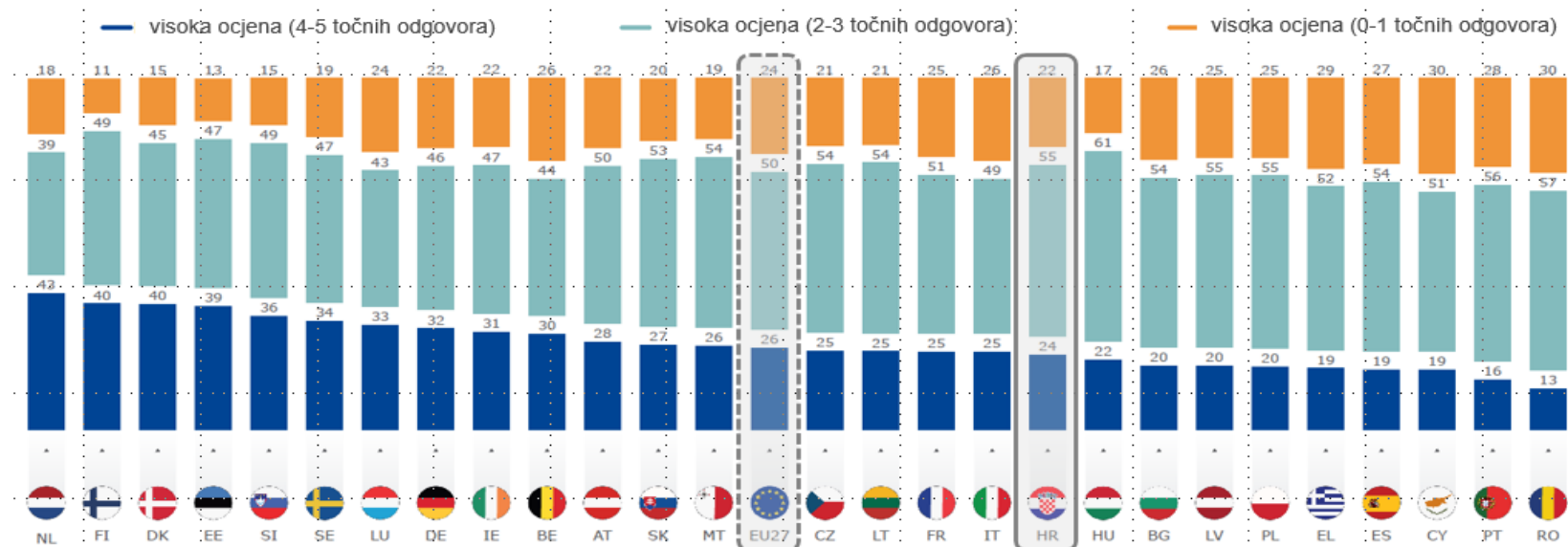
Izvor: Europska komisija (Flash Eurobarometer 525)

Ocjena financijskog znanja (2023.)

Napomena: Ocjena financijskog znanja temelji se provedenoj anketi na pet pitanja koji podrazumijevaju razumijevanje inflacije, kamatnog računa, veze kamatne stope i obvezničkih dužničkih papira, važnosti diversifikacije prilikom investiranja te stupnja rizičnost investicije s velikim povratom.

Izvor: Europska komisija (Flash Eurobarometer 525)

Unatoč napretku, postoji prostor za poboljšanje financijske pismenosti u Hrvatskoj

Postoji napredak u financijskoj pismenosti u Hrvatskoj

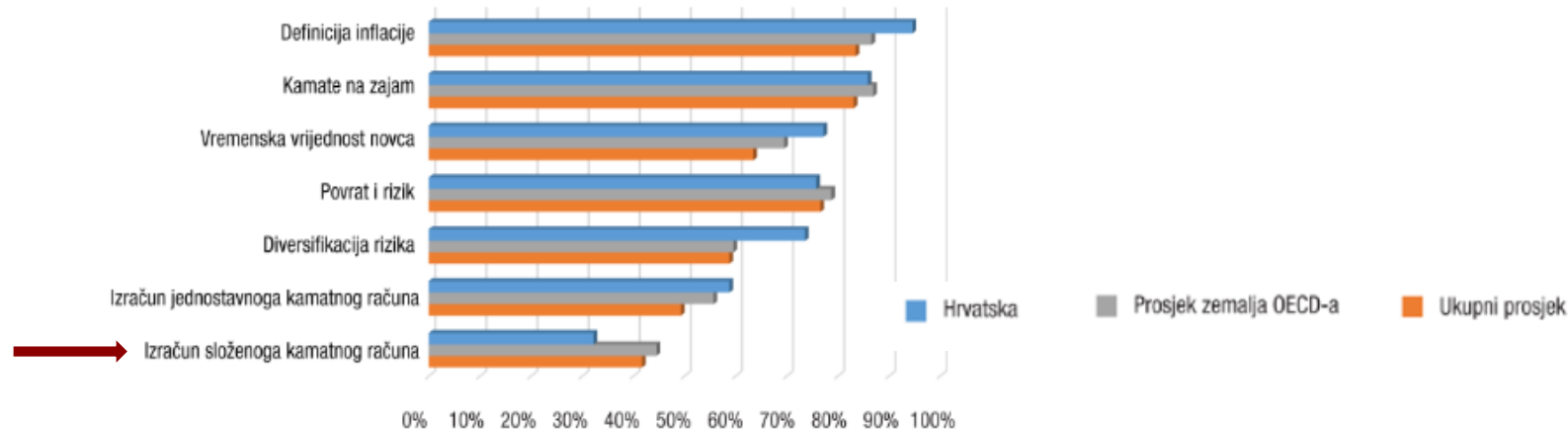
	2016.	2020.	2023.
UKUPNO – Financijska pismenost	56%	59%	60%
Financijsko znanje	60%	65%	70%
Financijsko ponašanje	51%	56%	53%
Financijski stavovi	60%	56%	59%

Napomene: Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga provode istraživanje financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj. Cilj je istraživanja prikupiti informacije o financijskom ponašanju, stavovima i znanju o financijama građana Hrvatske.

Financijska pismenost računa se kao zbroj bodova iz tri glavne komponente: financijsko znanje (maksimalno 7 bodova), financijsko ponašanje (9 bodova) i odnos prema novcu (4 boda), pri čemu je ukupni maksimalni rezultat 20 bodova. Konačni rezultat izražava se kao postotak ukupnih mogućih bodova.

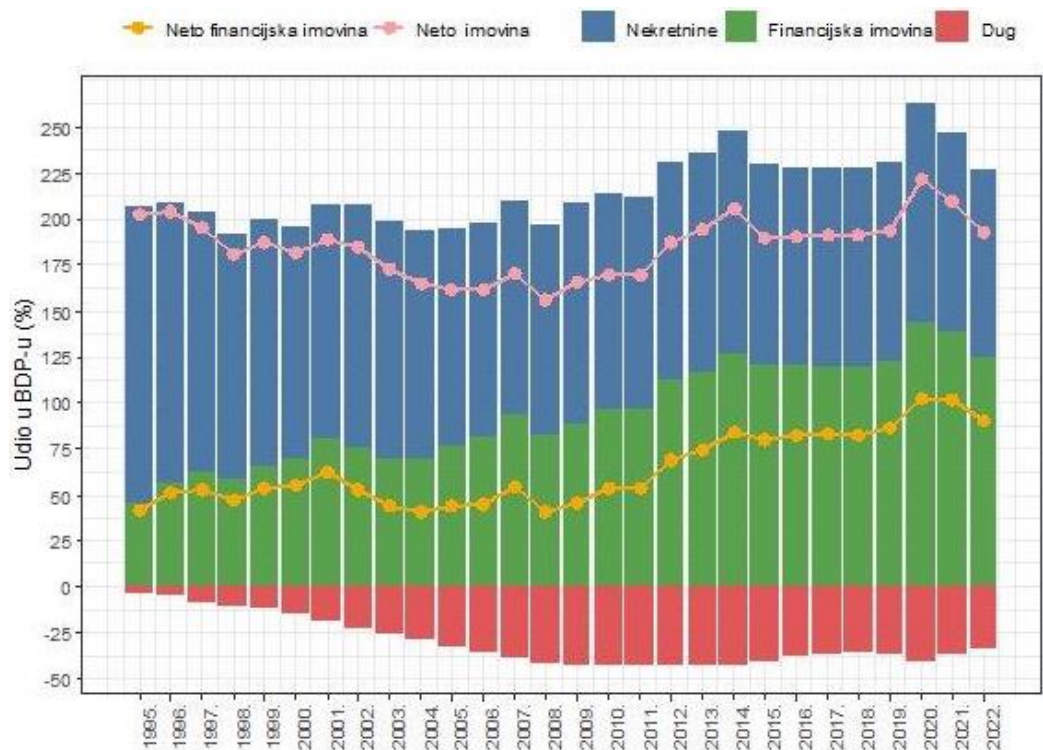
Izvor: <https://www.hnb.hr/-/predstavljanje-rezultata-istrazivanja-financijske-i-digitalne-pismenosti-stanovnistva-2023>

Usporedba komponenti financijskog znanja i financijskog ponašanja (2023.)

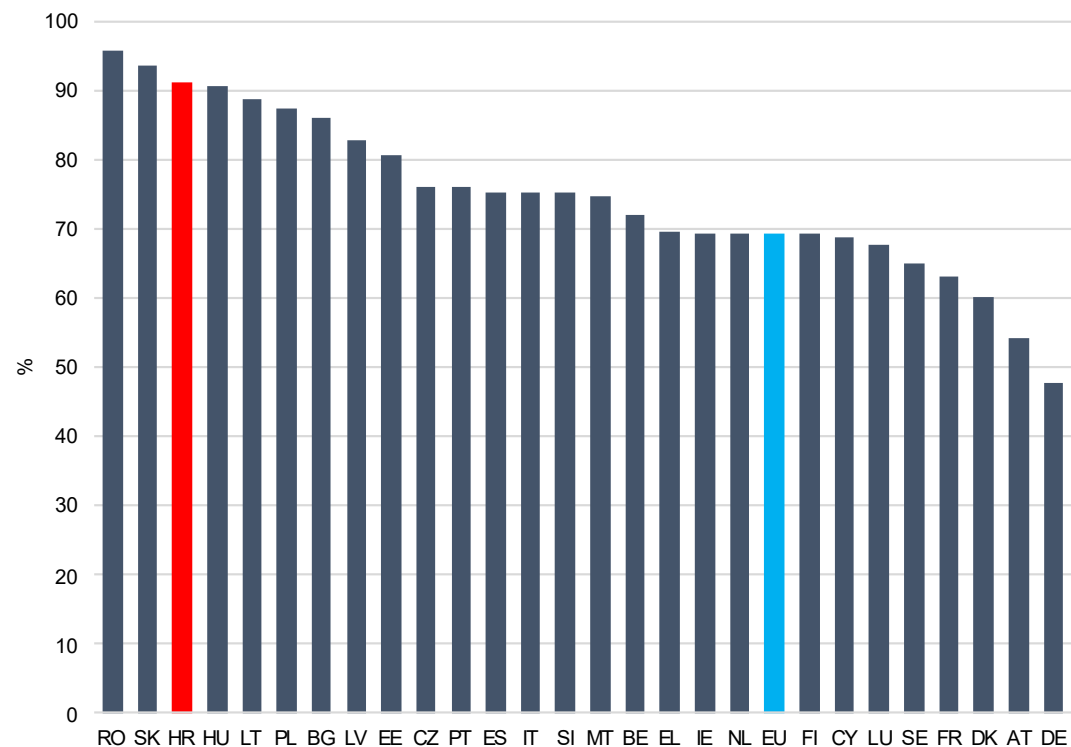
U ukupnoj imovini kućanstava tradicionalno velik doprinos imaju nekretnine koje služe uglavnom za stanovanje, ali uz sve veći značaj financijske imovine

U ukupnoj imovini kućanstava raste udio financijske imovine

Napomena: Ukupna imovina sastoji se od financijske i realne imovine. Realna imovina procijenjena je pomoću vrijednosti nekretnina u vlasništvu kućanstava
Izvor: Eurostat; izračun HNB-a

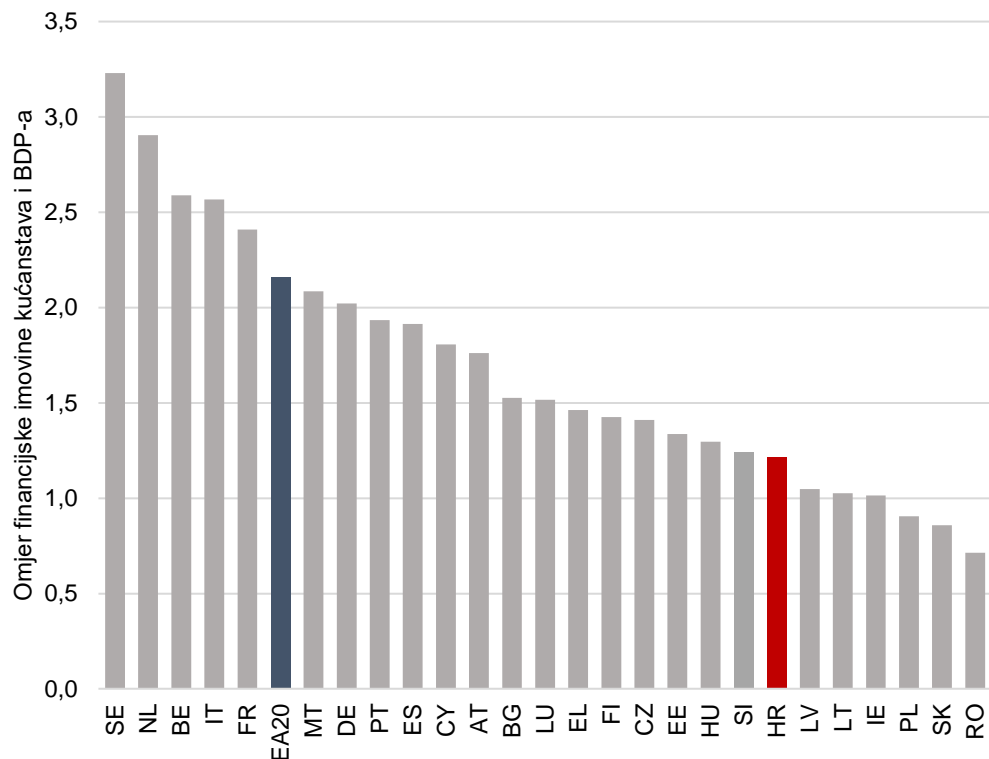
Hrvatska ima relativno visok udio vlasništva nad nekretninom u odnosu na prosjek EU (2023.)

Izvor: Eurostat

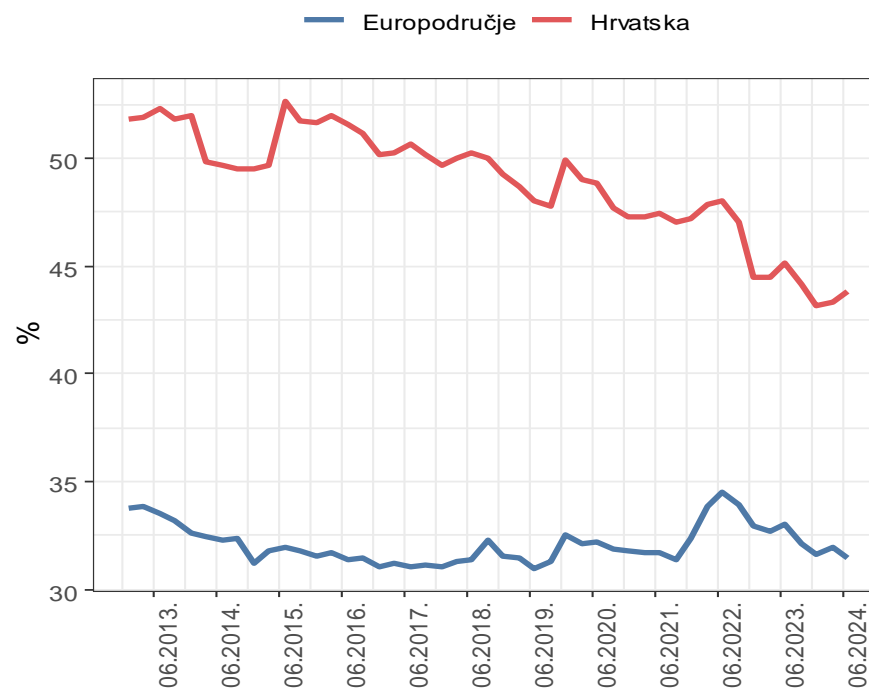
Financijska imovina kućanstava u Hrvatskoj znatno je manja u odnosu na prosjek europodručja te koncentrirana u bankovnim depozitima

Omjer financijske imovine kućanstava i BDP-a znatno je manji u Hrvatskoj u odnosu na EU prosjek (2023.)

Izvor: Eurostat

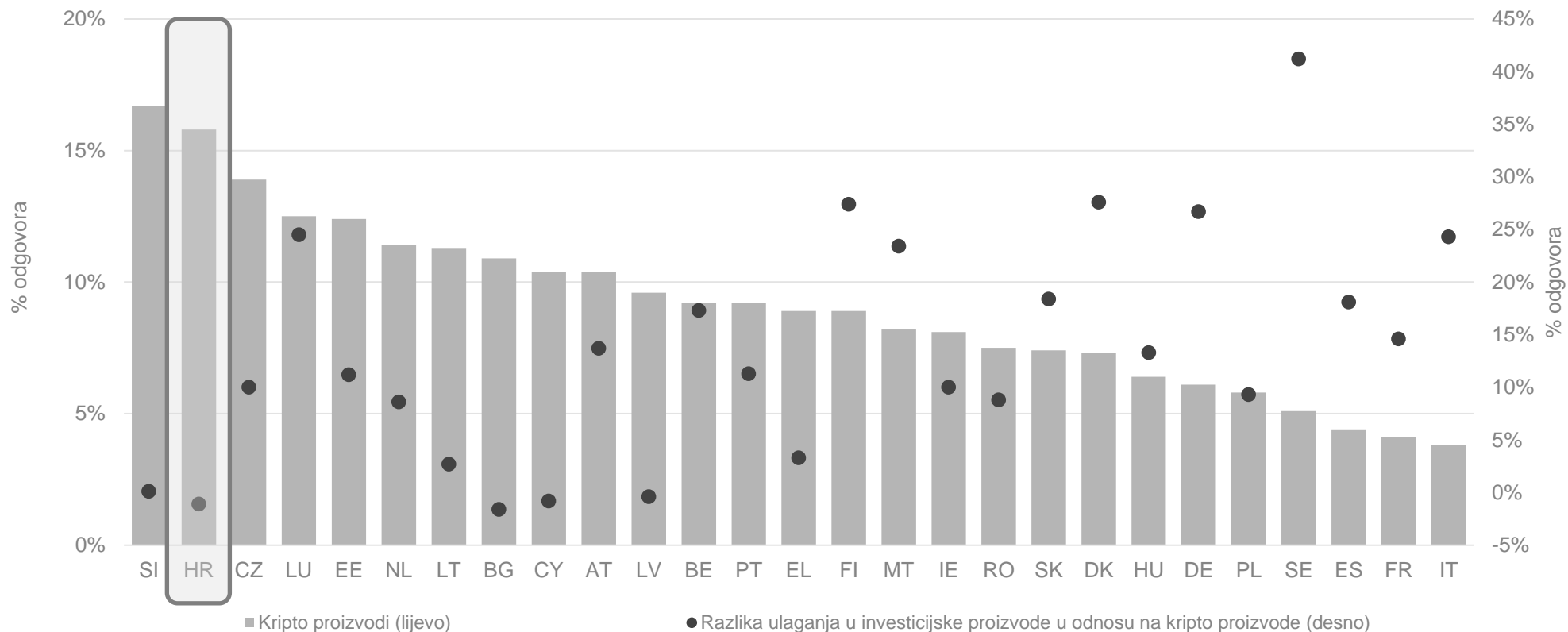
Udio depozita u financijskoj imovini kućanstava Hrvatske viši je od prosjeka europodručja

Izvor: Eurostat

Građani u Hrvatskoj skloni su ulaganju u kripto imovinu

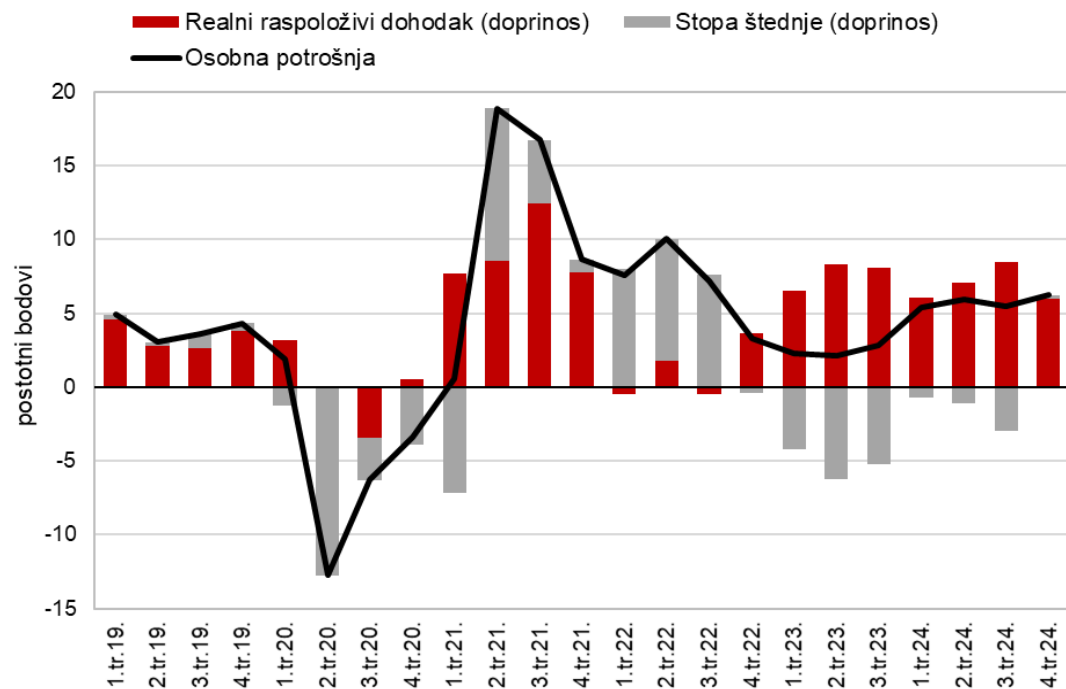
Investicije u posljednje 2 godine: kripto vs. tradicionalna imovina (2023.)

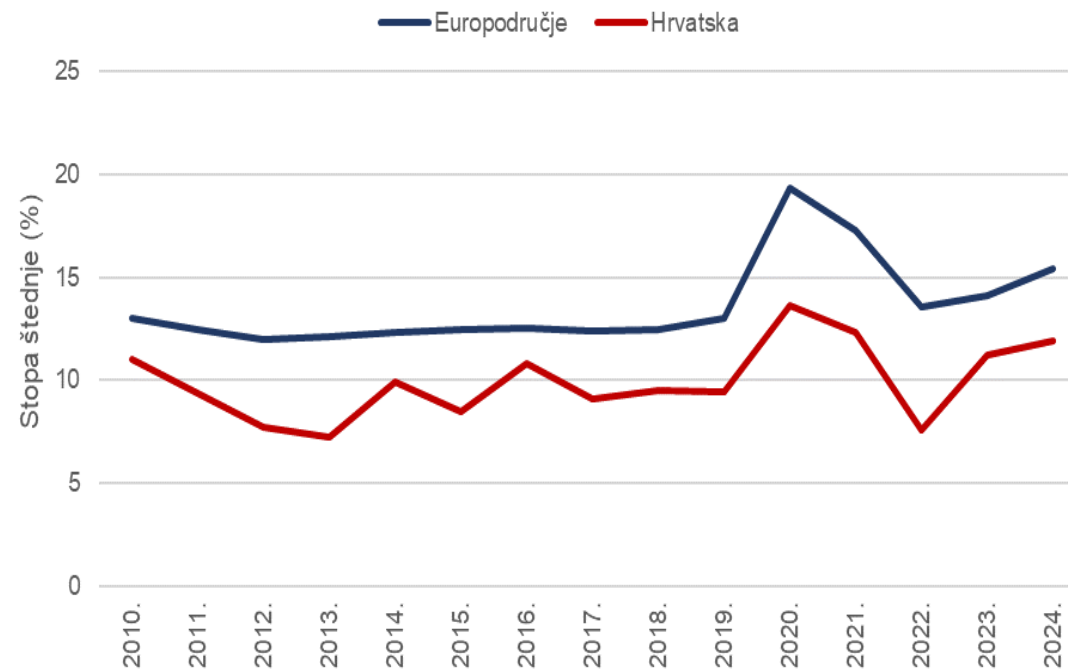
Napomena: Ulaganja u investicijske proizvode obuhvaćaju ulaganja u investicijske fondove, dionice ili obveznice.
Izvor: Europska komisija (Flash Eurobarometar 525)

Optimizam potrošača potiče daljnji rast potrošnje što ograničava snažniji rast stope štednje

Rast osobne potrošnje primjetno je ubrzao u protekle dvije godine

Stopa štednje u Hrvatskoj niža je u odnosu na prosjek europodručja

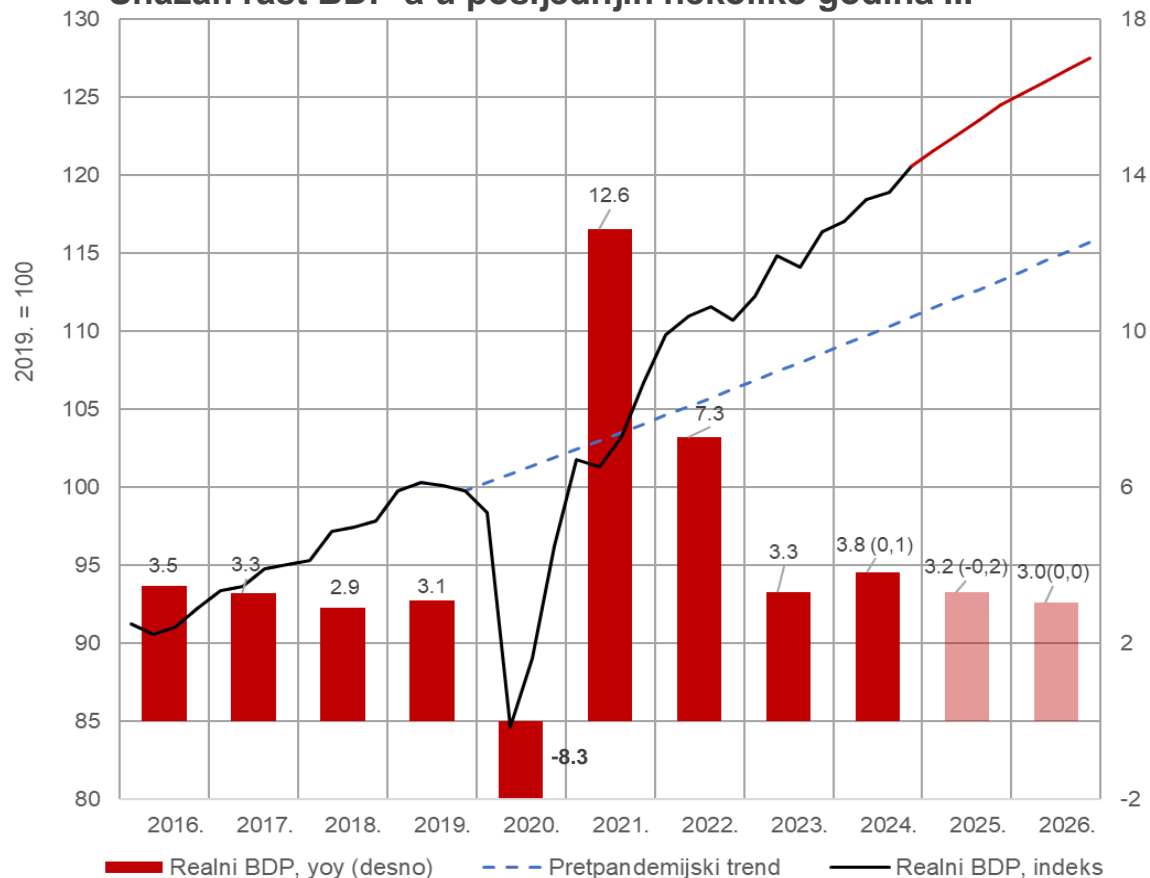

Napomena: Tromjesečne vrijednosti raspoloživog dohotka procijenjene su primjenom Chow-Linove metode i serija naknada zaposlenicima te bruto operativnog viška i mješovitog dohotka kao indikatora. Vrijednosti serija prikazane su kao pomični prosjek zadnja 4 tromjesečja
Izvor: Eurostat; izračun HNB-a

Napomena: Vrijednosti za 2024. su procjena.
Izvor: Eurostat; izračun HNB-a

No, treba imati na umu da je trenutno makroekonomsko okruženje povoljno

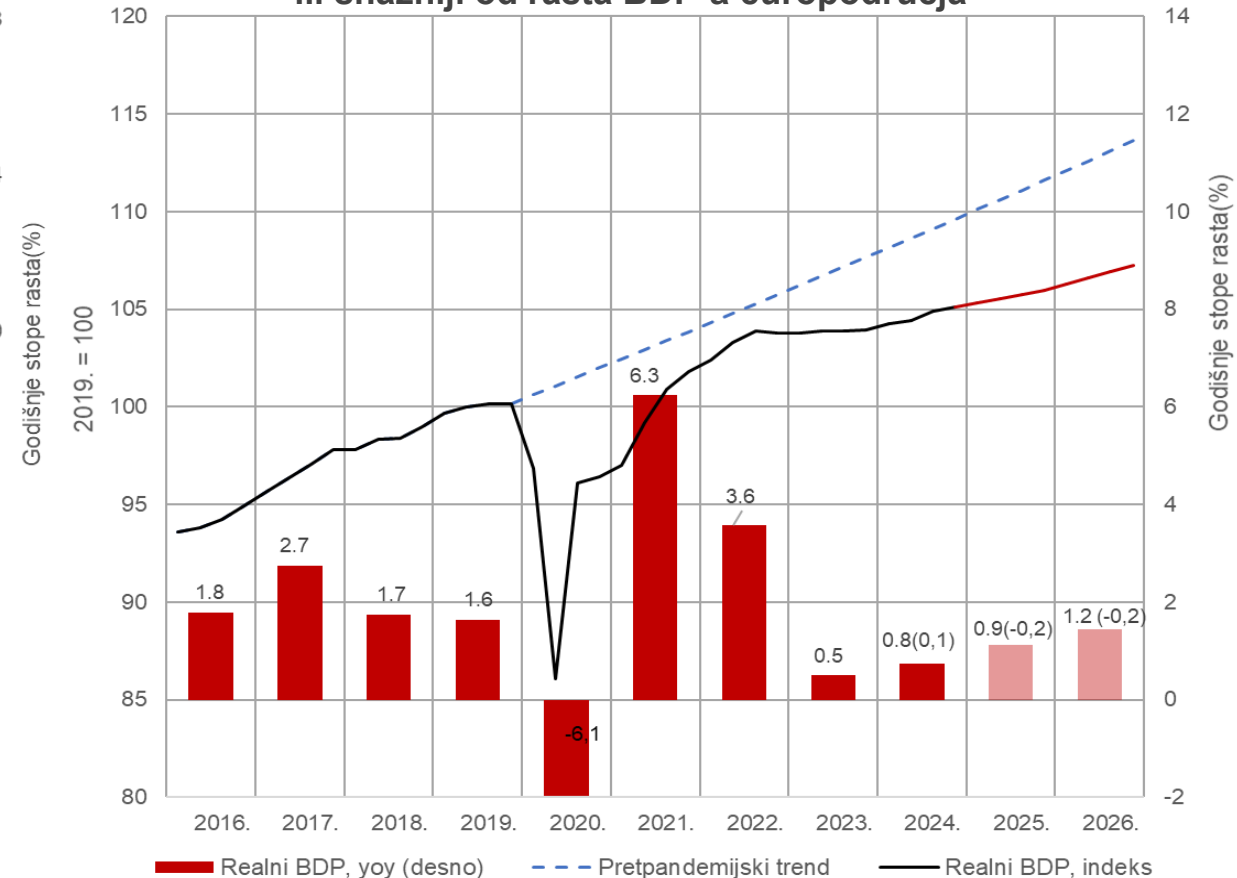
Snažan rast BDP-a u posljednjih nekoliko godina ...

Napomena: projekcije HNB iz ožujka 2025.
Izvori: DZS; HNB

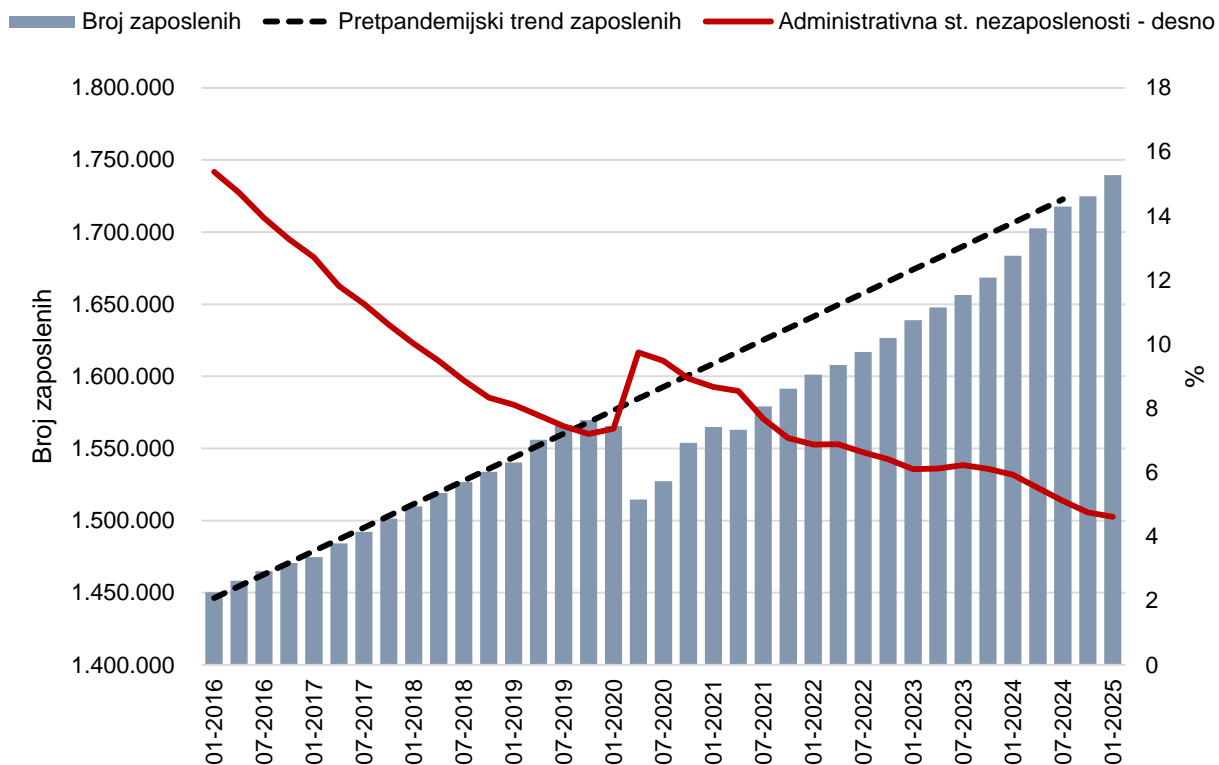
HRVATSKA NARODNA BANKA
EUROSUSTAV

... snažniji od rasta BDP-a europodručja

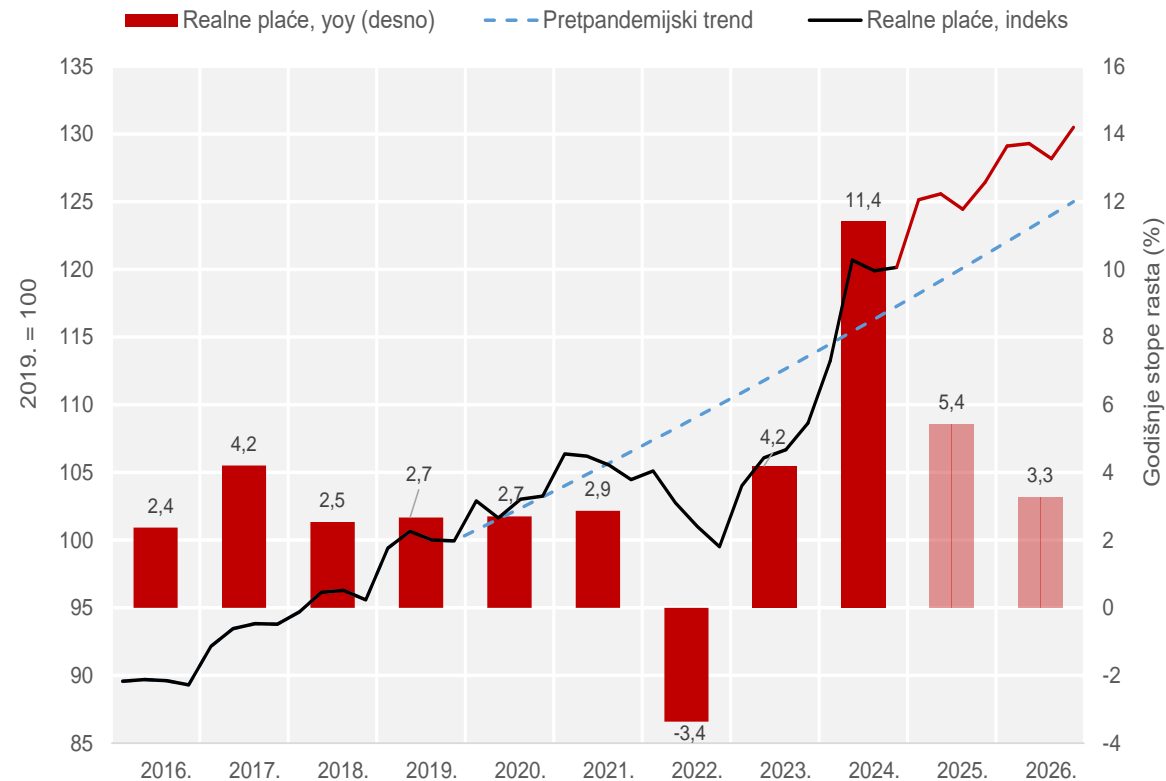
Napomena: projekcije ESB-a iz ožujka 2025. (March MPE)
Izvori: Eurostat; ESB

Povoljno makroekonomsko okruŕje potiĉe rast zaposlenosti

Izvori: HZMO; izraĉun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

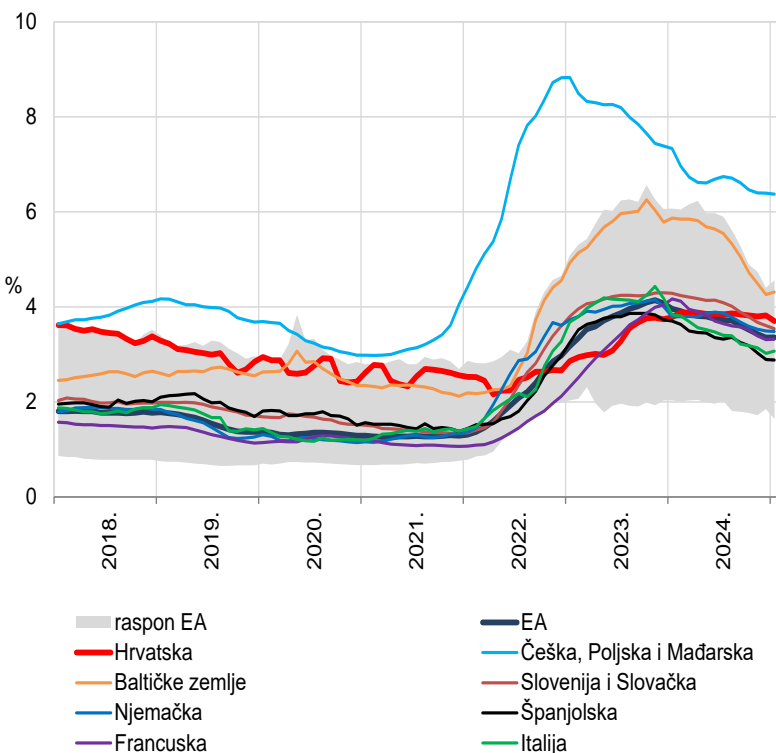
Realne plaĉe rastu potaknute snaŕnim rastom plaĉa u javnom sektoru

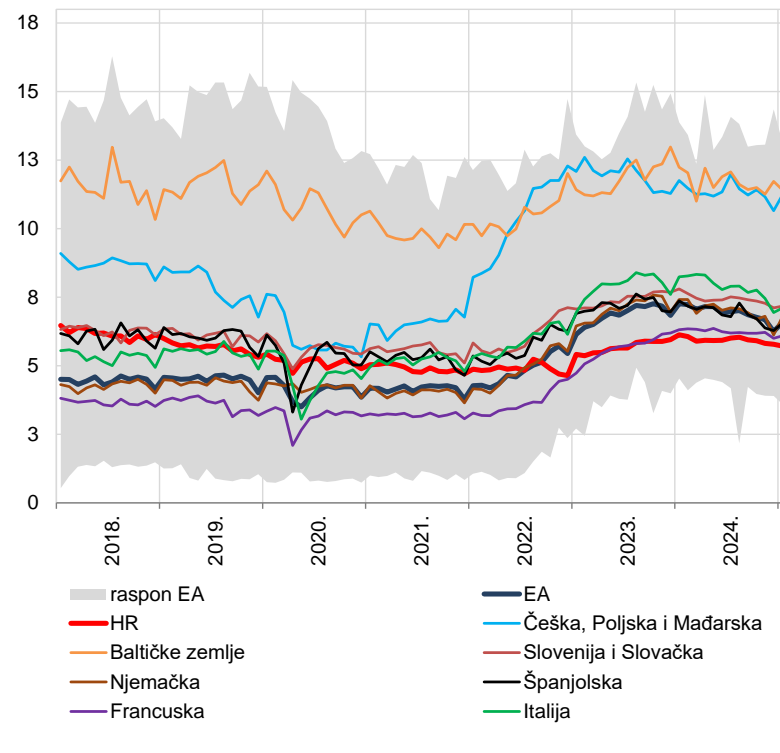
Napomena: Projekcija plaĉa je iz HNB makroekonomskih projekcija iz oŕujka 2025.
Izvori: DZS; izraĉun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Kamatne stope u Hrvatskoj uglavnom prate prosjek europodručja, niže su od kamatnih stopa u CEE zemljama s vlastitom valutom

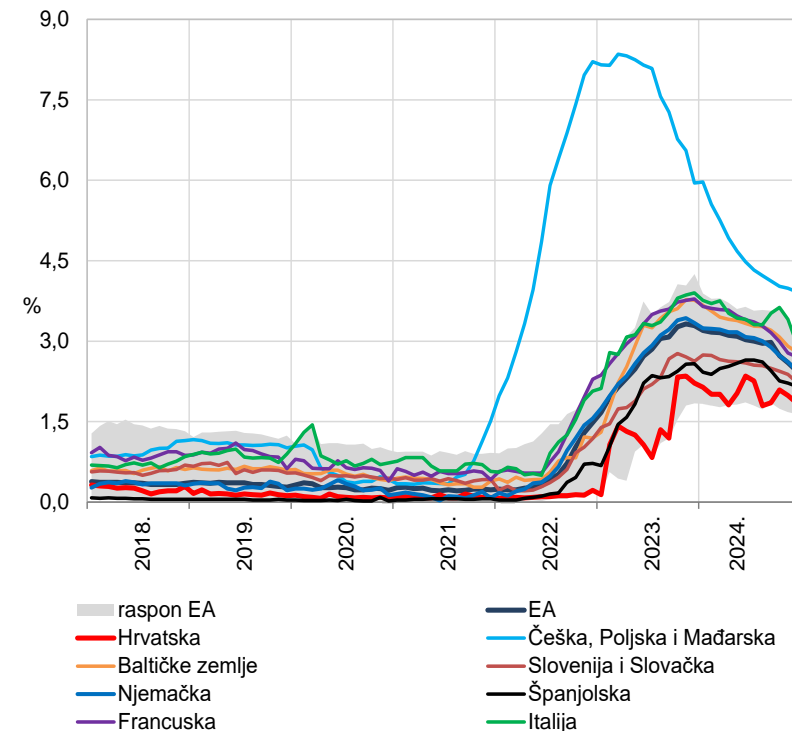
Stambeni krediti, stvarni novi poslovi

Potrošački i ostali krediti, stvarni novi poslovi

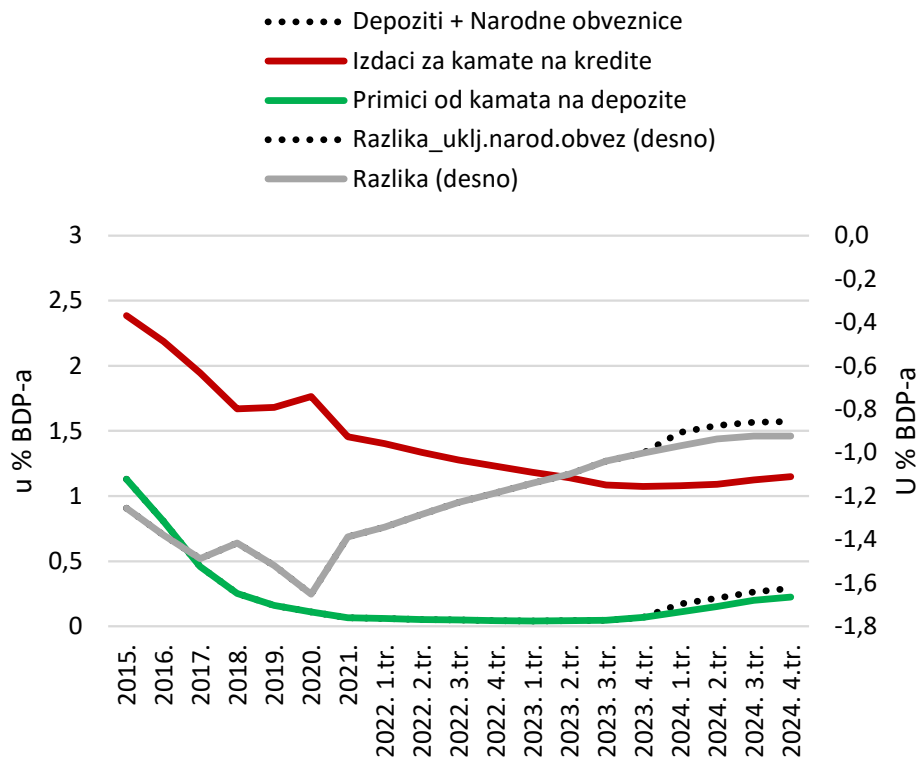
Kamatne stope na nove oročene depozite stanovništva

Izvor: ESB; izračun HNB -a

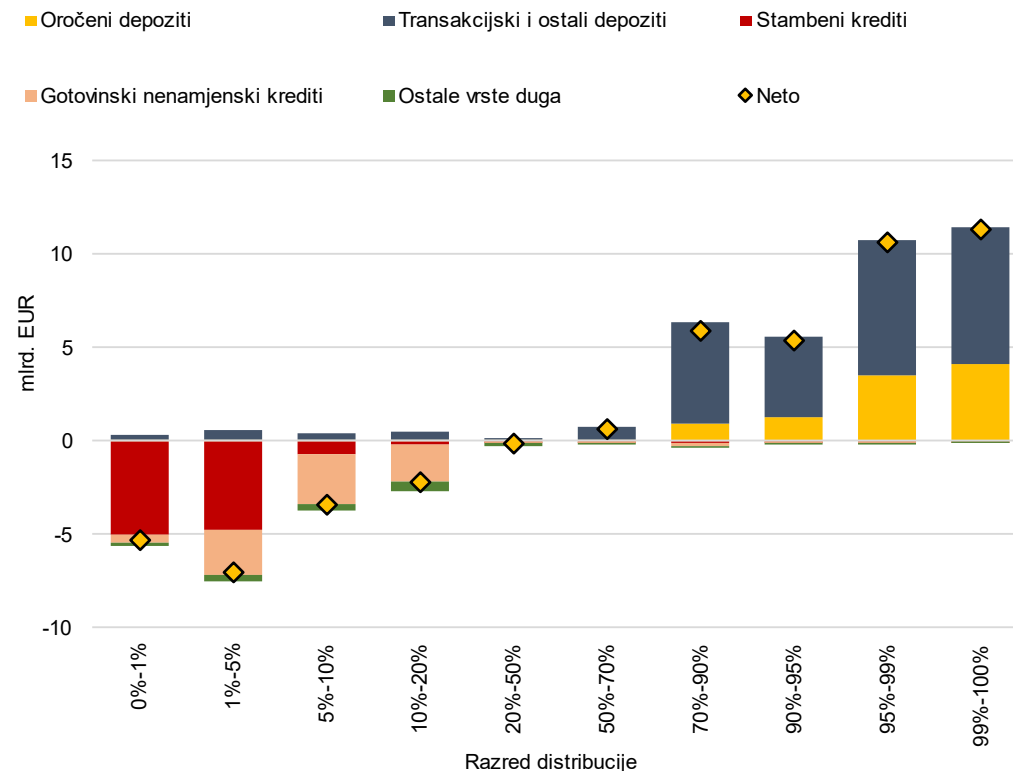
Porast kamatnih stopa više je utjecao na prihod vjerovnika nego na troškove dužnika

Neto trošak kamata se smanjio

Izvor: HNB

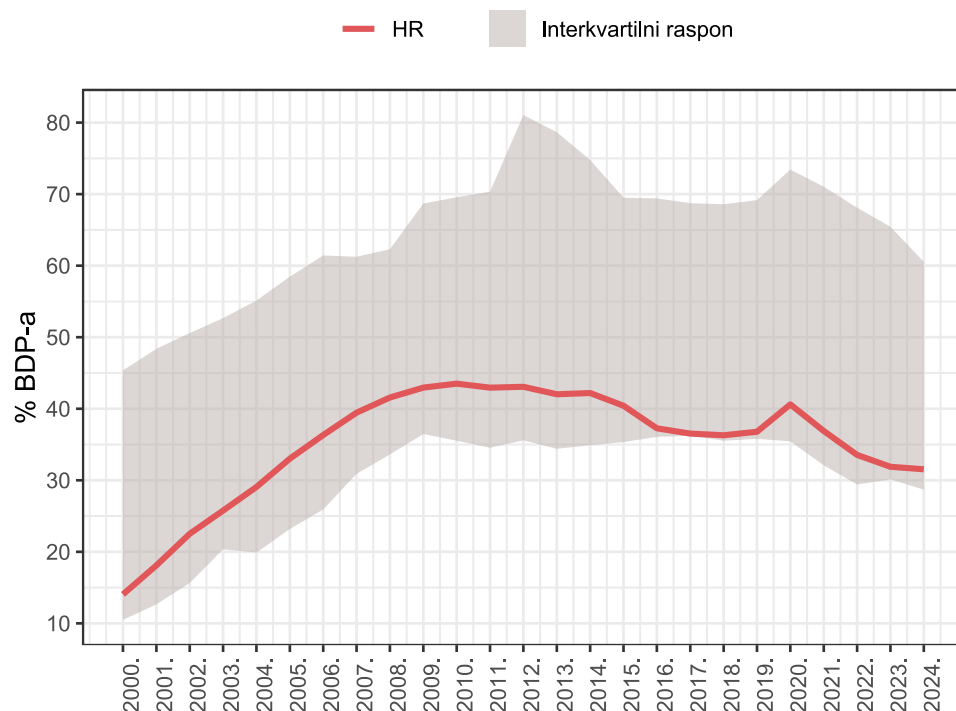
Dužnici u pravilu ne raspolažu znatnijom ušteđevinom

Napomena: Prikazana je distribucija nominalnog iznosa kredita i depozita fizičkih osoba kod kreditnih institucija prema razredima distribucije neto pozicije fizičkih osoba na dan 31.12.2023., izračunate kao razlika između ukupnog duga i depozita kod kreditnih institucija. U pojedini percentilni razred uključeno je 38.407 fizičkih osoba, pri čemu su uključene sve fizičke osobe koje su na dan 31.12.2023. imale ili depozit ili dug kod kreditnih institucija
Izvor: HNB

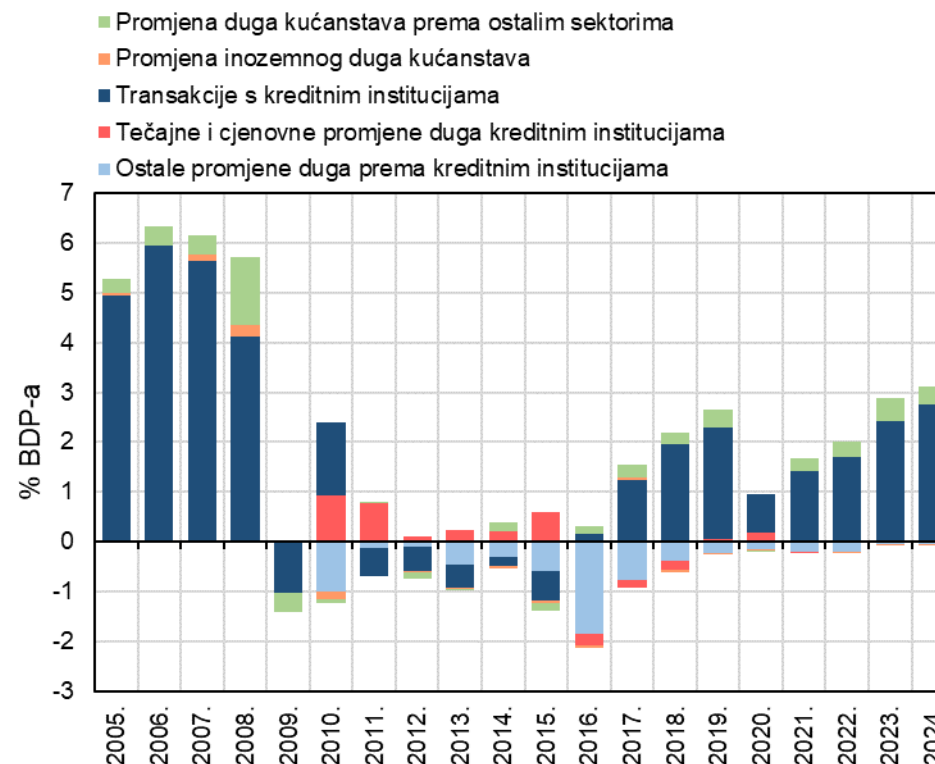
Usprkos snažnom kreditnom rastu, zaduženost kućanstava i dalje niža nego u prošlom desetljeću

Kućanstva u Hrvatskoj manje su zadužena u odnosu na ostale članice EU-a

Napomena: Za 2024. prikazani su podaci za treće tromjesečje.
Izvor: Eurostat

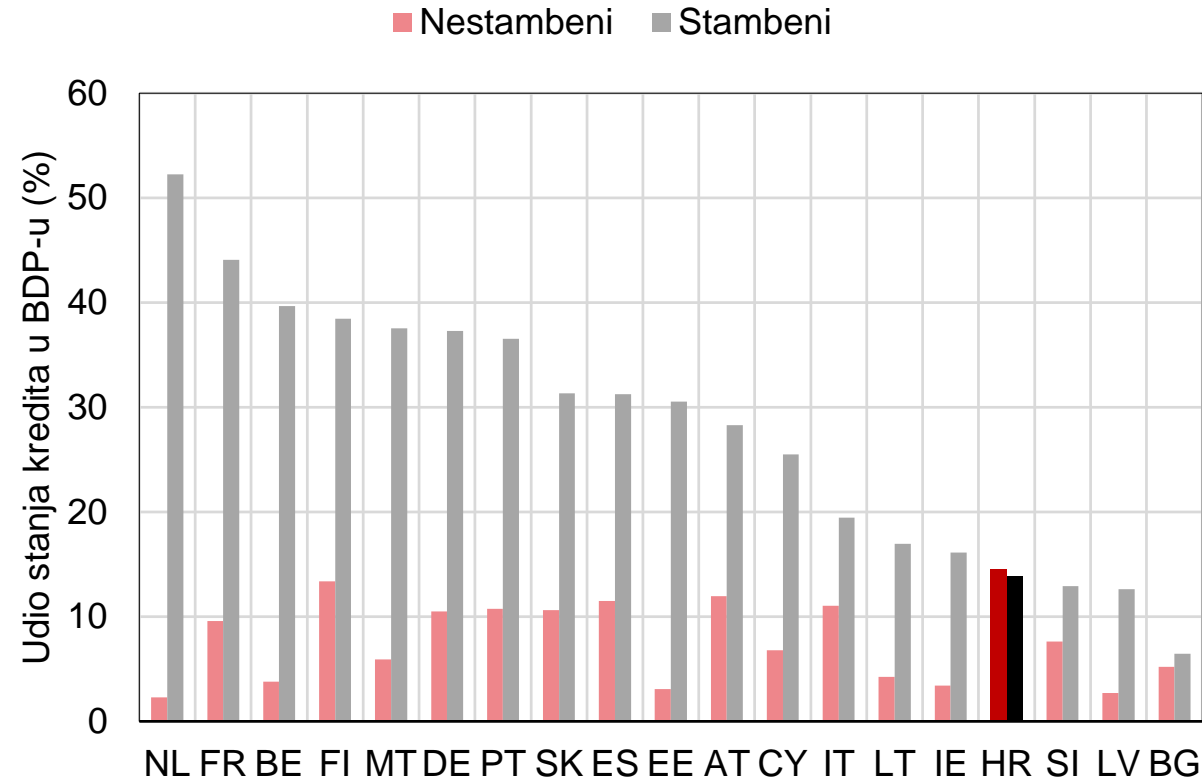
Neto priljev kredita kućanstvima dosegnuo je najvišu razinu u posljednjih 15 godina

Napomena: Za 2024. prikazani su podaci za treće tromjesečje.
Izvor: HNB

... uz znatno višu zaduženost po nestambenim kreditima

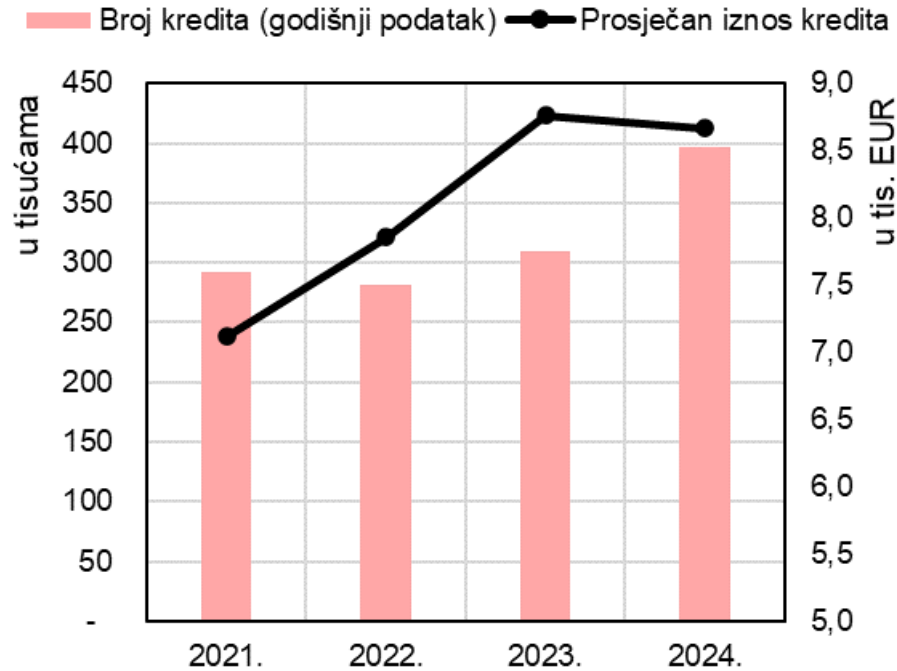
Kućanstva u Hrvatskoj su manje zadužena po stambenim kreditima, a više po nestambenim kreditima

Napomena: Podaci za kraj 2024.
Izvor: Eurostat

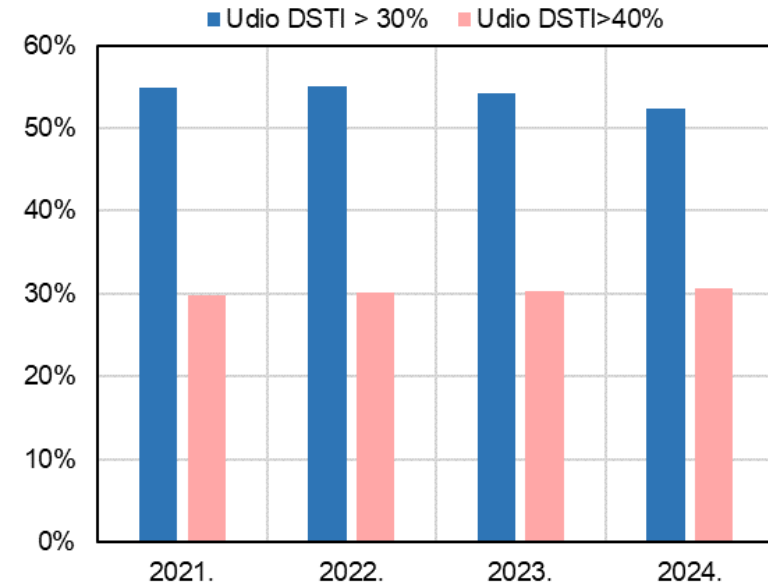
Gotovinski nenamjenski krediti nastavili su snažno rasti u 2024.

Gotovo 400 tisuća novih gotovinskih kredita isplaćeno je u 2024.

Izvor: HNB (UKPO)

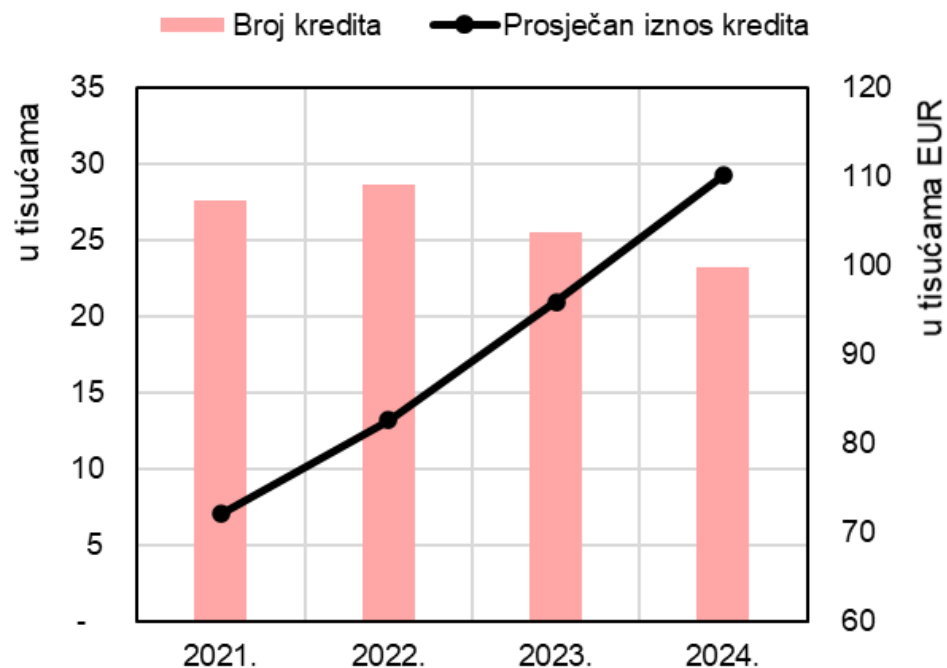
Udio gotovinskih kredita s povećanim teretom otplate duga zadržava se na povišenoj razini

Izvor: HNB (UKPO)

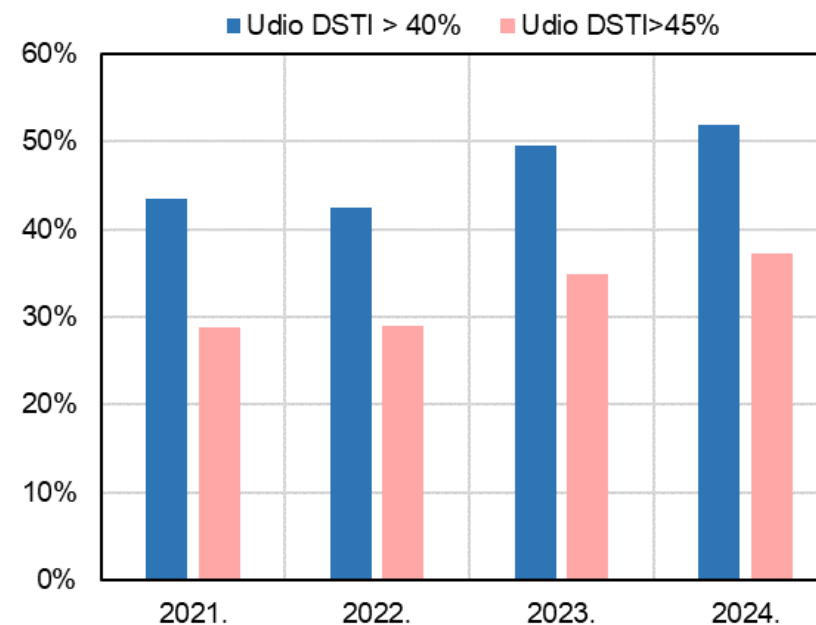
Pojedini segmenti stambenog kreditiranja nose rizike za financijsku stabilnost ...

Broj novih isplaćenih stambenih kredita se nastavio smanjivati, dok je prosječan iznos kredita nastavio rasti

Izvor: HNB (UKPO)

Udio stambenih kredita s povećanim teretom otplate duga povećao se u proteklim godinama

Izvor: HNB (UKPO)

... stoga makrobonitetna politika mora biti budna - Ograničavanje kriterija kreditiranja potrošača

DSTI omjer	<p>max 45% za stambene kredite (uz 20% iznimki po tromjesečju, od čega $\frac{3}{4}$ kredita za rješavanje stambenih potreba)</p> <p>max 40% za nestambene kredite (uz 10% iznimki po tromjesečju)</p>
LTV omjer	<p>max 90% za sve kredite osigurane nekretninom (uz 20% iznimki po tromjesečju, od čega $\frac{3}{4}$ stambenih kredita za rješavanje stambenih potreba)</p>
Ročnost	<p>max 30 godina za stambene i nestambene kredite osigurane nekretninom</p> <p>max 10 godina za ostale nestambene kredite</p>

HNB

Hvala na pozornosti!